

EKO PROJEKT „Nije Bijela tako crna“

Srednjoškolski đачki dom Zadar

SADRŽAJ

1. Opis projekta	2
2. Aktivnosti	5
2.1. Prezentiranje Eko projekta učenicima	5
2.2. Prezentacija o rijeci Bijeloj	6
2.3. Odlazak na rijeku Bijelu	7
2.4. Sekcija rukotvorina	10
2.5. Izložba fotografija s terena	11
2.6. Suradnja s udrugom Eko-Zadar	14
3. Evaluacija i zaključak	15

1. OPIS PROJEKTA

Onečišćenje prirodnih prostora, osobito riječnih tokova i njihovih obala, predstavlja sve izraženiji izazov suvremenog društva te ozbiljnu prijetnju očuvanju prirodne ravnoteže. Iako rijeka Bijela svojim nazivom sugerira čistoću i netaknutost, stvarno stanje na terenu ukazuje na prisutnost otpada, posebice stakla, koje narušava prirodni sklad i ugrožava ekosustav. Upravo takvo zatečeno stanje bilo je ključni poticaj za osmišljavanje i provedbu projekta „*Nije Bijela tako crna*“. Uočena potreba za konkretnim djelovanjem, ali i za sustavnim podizanjem razine ekološke svijesti među mladima, usmjerila je projekt prema kombinaciji edukacije i praktičnog angažmana učenika.

Naime, nedovoljna osviještenost o posljedicama neodgovornog odlaganja otpada i neodrživih navika dodatno produbljuje problem onečišćenja. Stoga se kroz projekt nastojalo ne samo sanirati dio postojećeg stanja u prirodi, već i dugoročno utjecati na stavove i ponašanja učenika. Kroz edukativne sadržaje i izravno sudjelovanje u aktivnostima učenicima se omogućuje da prepoznaju vlastitu odgovornost te razviju osjetljivost prema očuvanju okoliša. Projekt tako predstavlja odgovor na konkretan problem u lokalnoj zajednici, ali i ulaganje u razvoj ekološki osviještenih pojedinaca koji će svojim budućim djelovanjem doprinosti zaštiti prirodnih vrijednosti.

Sudionici projekta:

-učenici i učenice Srednjoškolskog đučkog doma Zadar

-voditelj projekta: ravnatelj Roko Bralić

-koordinatorica projekta: odgajateljica Marta Viduka

-članovi projekta: odgajateljice Tea Šegić Stipanov, Marinka Čulina Rončević i Marija Lukšić, odgajatelji Toni Galov i Ivan Knežević

- Nives Rogoznica, udruga Eko-Zadar

-Dragan Župan, grad Obrovca

Vrijeme održavanja projekta: veljača, ožujak i travanj 2026. godine

Provedba projekta odvijala se kroz nekoliko međusobno povezanih faza. U uvodnoj fazi učenici su upoznati s ciljevima projekta te su kroz edukativno predavanje stekli osnovna znanja o rijeci Bijeloj, njenim prirodnim obilježjima i ekološkom značaju. Uslijedila je terenska aktivnost, točnije eko akcija prikupljanja staklenog otpada na jednom od prilaznih puteva. Osim što su aktivno doprinijeli čišćenju okoliša učenici su šetnjom do slapova upoznali prirodne ljepote i specifičnosti krajolika, čime je dodatno osnažen njihov doživljaj prirode.

Nakon terenskog dijela, organizirana je izložba fotografija nastalih tijekom posjeta rijeci, čime su učenici imali priliku reflektirati svoje iskustvo i podijeliti ga s drugima. Nadalje su provedene kreativne radionice u kojima su prikupljeni stakleni materijali prenamijenjeni u umjetničke radove, čime se naglasila važnost recikliranja i ponovne uporabe.

U sklopu projekta ostvarena je i suradnja s udrugom Eko Zadar. Gostujuća predavačica Nives Rogoznica s učenicima je pogledala dokumentarni film, nakon čega je uslijedila diskusija usmjerena na promišljanje o utjecaju potrošačkog društva na okoliš i mogućnostima odgovornijeg djelovanja.

Opći cilj:

Razviti kod učenika trajnu ekološku svijest i odgovorno ponašanje prema prirodi kroz integraciju teorijskog znanja, iskustvenog učenja i aktivnog sudjelovanja u zaštiti okoliša, s naglaskom na lokalni prirodni resurs – rijeku Bijelu.

Specifični ciljevi:

- **Unaprijediti razinu znanja i razumijevanja učenika o ekološkim obilježjima rijeke Bijeke**

Učenici će kroz strukturirano predavanje i terenski rad upoznati prirodne karakteristike rijeke, njezin ekosustav te prepoznati utjecaj ljudskih aktivnosti na stanje okoliša.

- **Razviti praktične vještine odgovornog djelovanja u okolišu**

Sudjelovanjem u organiziranoj akciji prikupljanja staklenog otpada učenici će usvojiti konkretne načine očuvanja prirode te razviti osjećaj osobne odgovornosti za čistoću i održivost okoliša.

- **Potaknuti razvoj kritičkog mišljenja o suvremenom potrošačkom društvu**
Analizom dokumentarnog filma i vođenom raspravom učenici će promišljati o vlastitim potrošačkim navikama, posljedicama prekomjerne potrošnje te mogućnostima promjene ponašanja u smjeru održivosti.
- **Razvijati kreativnost i svijest o važnosti ponovne uporabe materijala**
Kroz kreativne radionice učenici će istraživati mogućnosti transformacije odbačenih materijala u nove uporabne i estetske predmete, čime se potiče razumijevanje koncepta recikliranja.
- **Osnažiti socijalne i komunikacijske kompetencije učenika**
Sudjelovanjem u grupnim aktivnostima učenici će razvijati timski rad, suradnju, međusobno uvažavanje te sposobnost zajedničkog rješavanja problema.
- **Potaknuti aktivno sudjelovanje u zajednici i razvoj građanske odgovornosti**
Učenici će kroz projekt osvijestiti svoju ulogu u lokalnoj zajednici te važnost osobnog doprinosa očuvanju prirodne baštine.

Izrađeni su plakati u svrhu informiranja učenika o aktivnostima projekta koje će uslijediti.

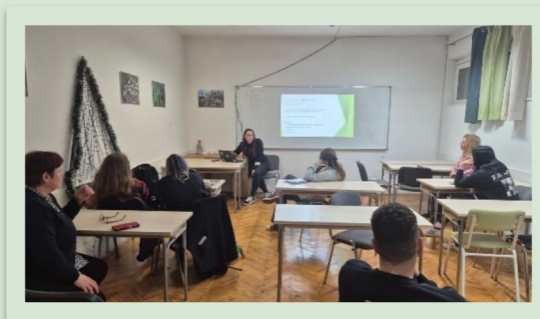
2. AKTIVNOSTI

2.1. PREZENTIRANJE EKO PROJEKTA UČENICIMA

Učenicima je odgajateljica Marta Viduka predstavila projekt, njegov cilj, ishode i aktivnosti koje će se provoditi te su pozvani da se u što većem broju uključe. Informirani su o svim planiranim aktivnostima koje će se provoditi u sklopu projekta s posebnim naglaskom na terenske aktivnosti na rijeci Bijeloj koje će ubrzo uslijediti.

Odgajateljica je samostalno prethodno obišla teritorij rijeke Bijele te područje gdje je planirana eko akcija. Uz pomoć fotografija s terena učenicima je dočarala gdje točno idu i koje su planirane aktivnosti. Učenicima su date posebne upute kako se ponašati u prirodi te koju zaštitnu opremu su obavezni koristiti pri terenskom radu.

Osim toga učenici su imali priliku čuti i o kreativnim radionicama koje će se u nadolazećem periodu odvijati u domu. Također su motivirani da promisle i sugeriraju aktivnosti koje bi se u sklopu projekta mogle realizirati.

2.2. PREZENTACIJA O RIJECI BIJELOJ

Predavanje našim učenicima uključenim u projekt je vodio odgajatelj Ivan Knežević koji je po struci profesor geografije. Učenicima je na stručan i zanimljiv način približio sve ključne značajke rijeke Bijele i njezina okruženja. Tijekom izlaganja predstavljene su temeljne geografske odrednice rijeke – njezin položaj, duljina i tok, reljefna obilježja područja kroz koje protječe, kao i geološka podloga koja oblikuje krajolik. Poseban naglasak stavljen je na hidrografska obilježja, uključujući izvor, vodni režim, utjecaj oborina te povezanost s okolnim vodnim sustavima i morem. Objasnjena je i važnost riječnog ekosustava – biljni i životinjski svijet uz obalu i u vodi, bio raznolikost te uloga rijeke u očuvanju prirodne ravnoteže. Ukazano je na promjene koje se zbivaju kada rijeka presuši tijekom ljeta.

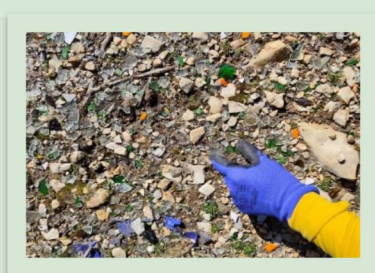
Istaknuta je uloga rijeke u razvoju naselja, poljoprivrede i gospodarstva, kao i važnost vode kao temeljnog prirodnog resursa. Također je naglašena potreba za očuvanjem okoliša, odgovornim odnosom prema prirodi te zaštitom vodnih resursa od onečišćenja. Rijeka Bijela ima i značajnu rekreativnu i društvenu vrijednost. Okolica rijeke pruža mogućnosti za rekreaciju: šetnju, planinarenje, penjanje i sl. čime doprinosi kvaliteti života lokalne zajednice.

Ova prezentacija bila je vrijedan doprinos projektu jer je učenicima omogućila dublje razumijevanje prirodnih procesa, ali i povezanosti čovjeka i okoliša, potičući ih na promišljanje o odgovornom ponašanju prema prirodi koja nas okružuje.

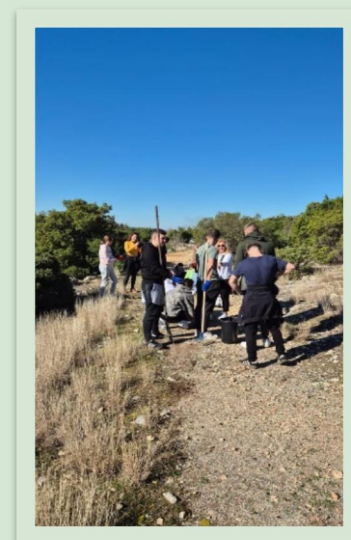
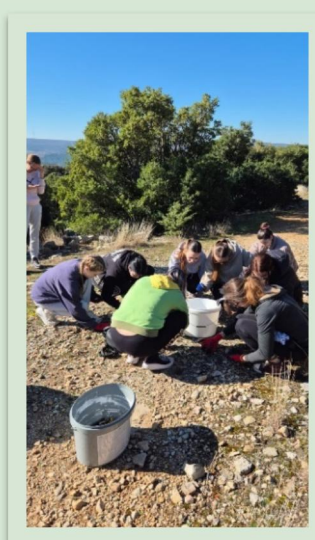

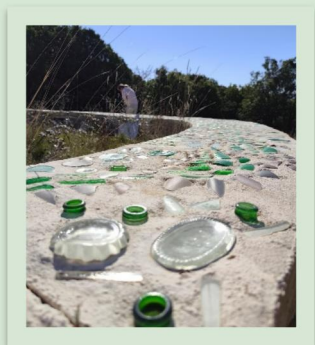
2.3. ODLAZAK NA RIJEKU BIJELU

Akcija prikupljanja stakla je organizirana 26.2.2026. U radnoj akciji je sudjelovalo 15 učenica i učenika. U njihovoj pratnji su bili ravnatelj Roko Bralić, odgajatelji Ivan Knežević i Toni Galov te odgajateljice Marinka Čulina Rončević, Tea Šegić Stipanov i Marta Viduka. Po dolasku na lokalitet (početak jednog od prilaznih puteva) provedena je planirana eko-akcija čišćenja stakla. Učenici su, uz prethodne upute o sigurnosti i pravilnom postupanju s otpadom, marljivo prikupljali odbačene staklene predmete i krhotine koje predstavljaju opasnost za ljude, životinje i cjelokupni ekosustav.

Pridružio nam se i gospodin Dragan Župan iz grada Obrovca. Gospodin Župan je vrlo dobro upoznat s teritorijem rijeke Bijeke, brojnim rutama tog područja te je s nama podijelio niz zanimljivih informacija vezanih za to područje. Zanimljivo je da je i sam u srednjoškolskim danima bio učenik upravo našeg Doma.

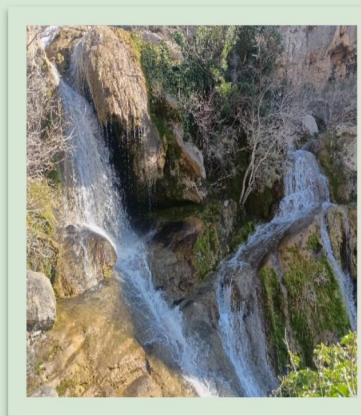
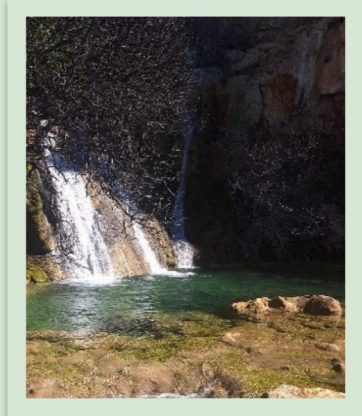
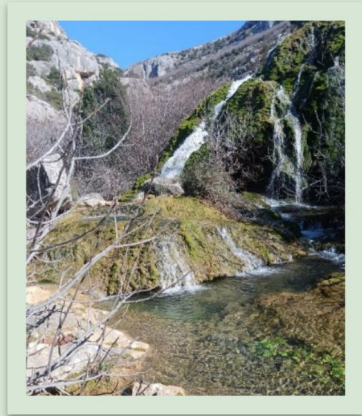

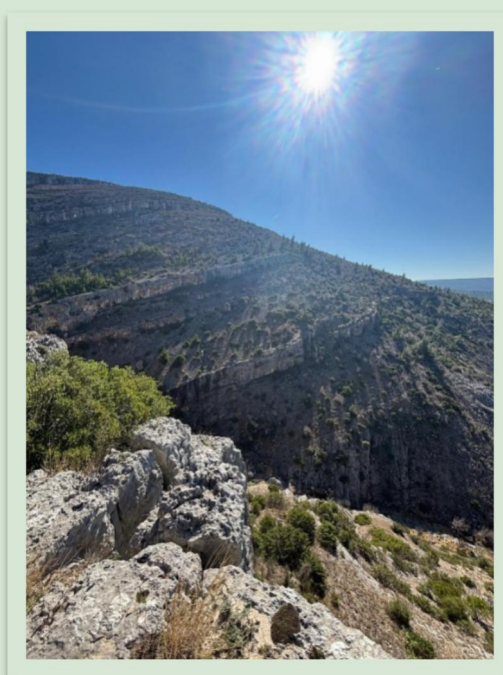
Nakon uspješno provedene akcije čišćenja, učenici su nastavili program pješaćenjem dvjema atraktivnim rutama koje prate tok rijeke. Rute su bile iznimno zanimljive zbog neobičnih i slikovitih formacija, karakterističnih za krški reljef ovoga kraja. Tijekom šetnje učenici su imali priliku promatrati raznoliku vegetaciju, geomorfološke oblike i prirodne procese koji oblikuju krajolik. Boravak u netaknutoj prirodi dodatno je obogaćen prekrasnim, sunčanim vremenom koje je omogućilo ugodan boravak na otvorenom i još snažniji doživljaj prostora.

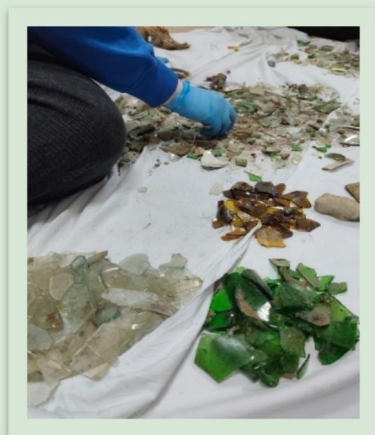
Vrhunac izleta bio je dolazak do prekrasnih slapova rijeke Bijele gdje su učenici mogli neposredno doživjeti ljepotu i snagu vode u pokretu. Ovaj prizor poslužio je kao snažna motivacija za daljnje promišljanje o važnosti očuvanja prirodnih ljepota te održivog odnosa prema okolišu.

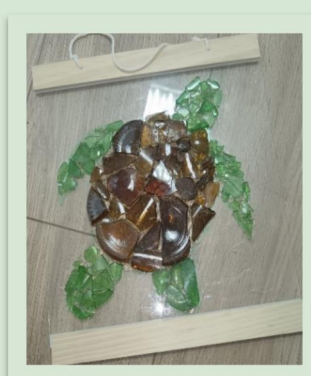
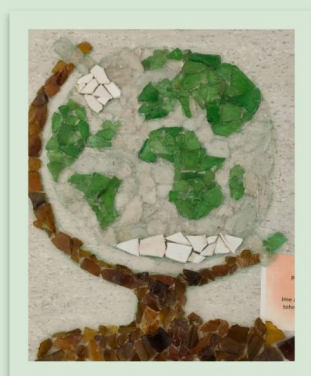
Provedeni izlet imao je višestruke benefite za učenike. Osim što su aktivno doprinijeli očuvanju okoliša, učenici su kroz iskustveno učenje produbili svoja znanja iz područja ekologije i geografije, razvijali socijalne vještine kroz suradnički rad te jačali svijest o važnosti zajedničkog djelovanja. Učenici su bili nekoliko sati poprilično fizički aktivni, neupitno je da se to pozitivno odražava na njihovo zdravlje, opće raspoloženje i smanjuje razinu stresa.

2.4. SEKCIJA RUKOTVORINA

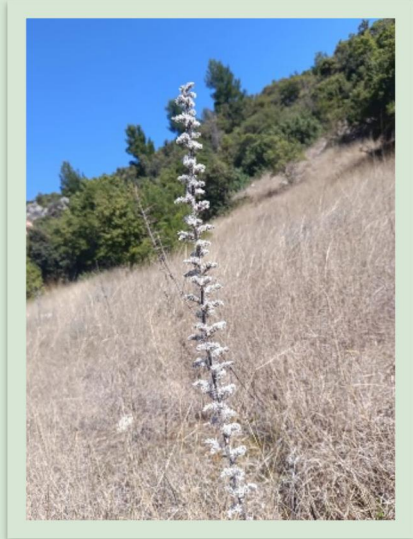

Staklo prikupljeno tijekom eko akcije na rijeci Bijeloj koje je dotad bilo simbol onečišćenja i zanemarivanja prirode kroz kreativni proces dobilo je potpuno novo značenje i vrijednost. Umjesto da ostane odbačeno i zaboravljeno 22.4.2026. je organizirana radionica u sklopu koje je svaki komadić pažljivo očišćen, razvrstan po boji i uklopljen u jedinstvene umjetničke kompozicije. Odgajateljica Tea Šegić Štipanov je s djevojkama iz sekcije rukotvorina, Lanom Zubčić, Iris Filjak, Mariom Lenom Špehar i Anamarijom Karaula uz malo mašte, strpljenja i timskog rada, od naizgled bezvrijednih komadića napravila zanimljiva i unikatna umjetnička djela. Učenice su vođene idejom ponovne uporabe i održivosti, od fragmenata stakla oblikovale dekorativne radove u kojima se isprepliću estetika i ekološka poruka. Transparentnost i nepravilni oblici stakla dodatno naglašavaju autentičnost rada, stvarajući dojam pokreta i živosti. Ovi radovi ne predstavljaju samo likovni izričaj, već i snažnu poruku, točnije da ono što je nekada bilo otpad može postati vrijednost, ljepota i podsjetnik na odgovornost koju imamo prema prirodi. Na taj način učenice su kroz vlastiti rad osvijestile važnost recikliranja i pokazale kako se kreativnošću može doprinijeti očuvanju

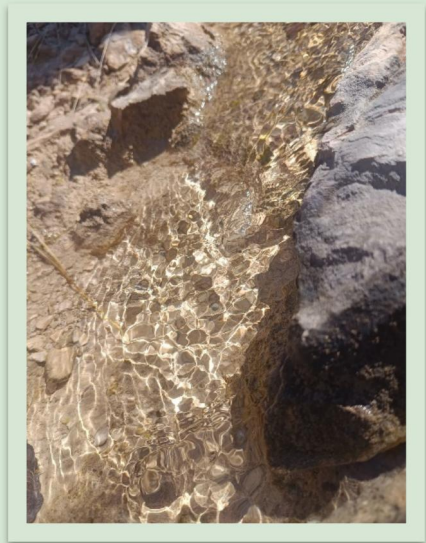

2.5. IZLOŽBA FOTOGRAFIJA S TERENA

Tijekom terenskog izleta na rijeci Bijeloj učenici su dokumentirali prirodni prostor i prikupljene materijale kroz fotografiju. Poseban naglasak stavljen je na makro fotografiju – učenici su se usmjeravali na detalje vode, tla, biljnih struktura i prirodnih tekstura, učeći promatrati okoliš pažljivije i dublje nego inače. Na terenskom izletu sudjelovala je i odgajateljica Tea Šegić Stipanov, suradnica foto sekcije i Jasmina Džanić koja je jedna od aktivnih članica sekcije.

Odabrane fotografije su naknadno izrađene i postavljene na hodnik Doma, čime je njihov trud dobio vidljivu i trajnu prezentaciju. Ovom aktivnošću učenici su produbili osjećaj za detalje u prirodi te razvijali sposobnost da u svakodnevnom okruženju prepoznaju estetske i vrijednosne elemente. Učili su kreativno i kritički promišljati prirodne oblike i materijale te interpretirati prirodu kroz umjetnički izraz. Kroz proces od ideje do izložbe osnažili su samopouzdanje, odgovornost prema zajedničkom zadatku i svijest o tome kako se njihov rad može pretvoriti u poticaj i inspiraciju drugima u Domu. Aktivnost je doprinijela jačanju njihovih umjetničkih kompetencija, sposobnosti suradnje i timskog rada.

2.6. SURADNJA S UDRUGOM EKO-ZADAR

U sklopu našeg eko projekta ostvarili smo suradnju s Eko Zadar, udrugom koja već dugi niz godina aktivno djeluje na području zaštite okoliša, održivog razvoja i podizanja ekološke svijesti u lokalnoj zajednici. Kroz brojne inicijative, edukacije i terenske aktivnosti, Udruga promiče odgovorno ponašanje prema prirodi te potiče građane, a osobito djecu i mlade, na aktivno sudjelovanje u očuvanju okoliša.

U okviru ove suradnje, Nives Rogoznica najprije je održala tematsku prezentaciju o održivoj potrošnji i utjecaju suvremenog načina života na okoliš s posebnim naglaskom na problematiku recikliranja. Nakon izlaganja, učenicima je postavila nekoliko poticajnih pitanja te ih dodatno usmjerila uvela u temu, kako bi ih pripremila za dublje promišljanje i analizu sadržaja koji slijedi.

Potom je uslijedila projekcija aktualnog dokumentarnog filma *Buy Now: The Shopping Conspiracy* koji tematizira obrasce masovne potrošnje, marketinške strategije velikih korporacija i njihove posljedice na okoliš. Nakon gledanja filma organizirana je diskusija tijekom koje su učenici iznosili svoja razmišljanja, komentare i zaključke. Kroz raspravu su promišljali o vlastitim potrošačkim navikama, utjecaju oglašavanja te mogućnostima osobnog doprinosa održivijem i odgovornijem društvu.

Ova aktivnost značajno doprinosi našem projektu jer učenicima pruža priliku da razviju kritičko mišljenje, osvijeste vlastite potrošačke navike te preuzmu aktivniju i odgovorniju ulogu u zaštiti okoliša i izgradnji održivije zajednice.

3. EVALUACIJA I ZAKLJUČAK

Provedbom projekta težilo se povećati razinu ekološke osviještenosti među učenicima te razvoju odgovornijeg odnosa prema okolišu. Stjecanje konkretna znanja o važnosti očuvanja prirodnih resursa, kao i iskustvo aktivnog sudjelovanja u ekološkim akcijama.

Kao vidljivi rezultati projekta izdvajaju se očišćen dio okoliša rijeke Bijele, izložba fotografija koja dokumentira provedene aktivnosti te kreativni radovi nastali od prikupljenog stakla. Osim materijalnih rezultata, značajan ishod predstavlja i razvijena sposobnost kritičkog promišljanja o ekološkim izazovima suvremenog društva, kao i osnažen osjećaj zajedništva i osobne odgovornosti kod učenika.

Evaluacija projekta provedena je putem online anketnog upitnika izrađenog u alatu Google Forms. Odabir digitalnog oblika omogućio je jednostavnu distribuciju poveznice svim sudionicima, kao i brzo i učinkovito prikupljanje odgovora. Anketa je bila u potpunosti anonimna, pri čemu nije prikupljana nijedna osobna informacija učenika. Time se željelo osigurati iskreno i otvoreno izražavanje mišljenja, bez pritiska ili osjećaja procjenjivanja. Učenici su upitnik ispunjavali samostalno, u vremenu koje im je odgovaralo, što je dodatno pridonijelo kvaliteti i promišljenosti odgovora. Svi učenici koji su sudjelovali u projektu su ispunili anketu, ponuđene su im skale od 1 do 5 na prvih osam pitanja. Učenicima su također data i dva pitanja otvorenog tipa kako bi se ispitalo što im se posebno dojmilo u projektu te koja područja ih zanimaju za provedbu budućih projekata kako bi odgajatelji imali smjernice za svoj daljnji rad.

Učenici su pokazali iznimno visoku razinu zadovoljstva (ocjena 5) sudjelovanjem u projektu, njih čak 93%. Isti postotak odgovora ocjenom 5 je zapažen i na pitanju kojim se ispituje bi li bili voljni sudjelovati u sličnim aktivnostima u budućnosti. Kada je u pitanju proširivanje znanja na području ekologije, zaštite okoliša, recikliranja i sličnih tema njih 66,7% je odgovorilo da je sudjelovanje u projektu iznimno utjecalo (ocjena 5) na povećanje njihova interesa za to područje. Svoj doprinos projektu većina smatra vrlo značajnim, prosječna ocjena je iznosila 4,6. Prosječna ocjena na pitanje gdje ocjenjuju organizaciju i provedbu aktivnosti je bila 4,80, ista kao i na pitanje gdje su se iznijeli svoje zadovoljstvo angažmanom djelatnika u projektu. Većina njih, 93,3% se sada osjeća više odgovorno za okoliš nego prije provođenja projekta.

Analiza rezultata provedene ankete među učenicima pokazala je kako su ciljevi projekta ostvareni. Ono što nas posebno veseli kao organizatore projekta je to da su iskazali povećanu razinu osviještenosti o problemu onečišćenja okoliša i prepoznali važnost svog doprinosa u njegovom očuvanju. Istaknuli su vrijednost praktičnog iskustva te u pitanjima otvorenog tipa ukazali na to da bi htjeli i dalje širiti svoje znanje unutar ovog područja.

Sudjelovanjem u različitim projektnim aktivnostima učenici su razvijali kritičko mišljenje, kreativnost i osjećaj odgovornosti, dok su kroz timski rad dodatno osnažili socijalne i komunikacijske vještine. U sklopu projekta su ostvarene sve planirane aktivnosti i ciljevi, ostavljajući trajan edukativni i odgojni učinak na sudionike. Kroz spoj znanja, iskustva i kreativnog izražavanja, učenici su ne samo usvojili nova znanja, već i razvili svijest o važnosti očuvanja okoliša, što predstavlja temelj za njihovo buduće odgovorno djelovanje u zajednici.